

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית

וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

אנו מודים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: אבא	שם משפחה: גפן
-----------------	------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם נעורים:	בלועזית Winestein	שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: ויינשטיין
תאריך לידה: 31.05.1920	בלועזית Aba	שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: אבא
מי: ז / נ	בלועזית Mariampol	מקום לידה (ישוב, מחוז): מריאמפול
ארץ לידה: ליטא	שם פרטי של האב: מאיר	
שם פרטי ושם נעורים של האם: רוחמה רובינשטיין		שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):
שם נעורים של האישה:		
ארץ המגורים: ליטא	בלועזית Simnas	מגורים קבוע לפני המלחמה : סימנאס
חבר בארגון או בתנועה:	מקצוע לפני המלחמה:	השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: סטודנט באוניברסיטה בקובנה
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): סימנאס, אליטוס		
האם היית בגטאות? אילו ומתי?		
האם היית במחנות? אילו ומתי?		
תאריך השחרור: 29.07.1944	מקום השחרור: כפרים באזור סימנאס	
לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)? סימנאס		האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה?
שם האנייה (אם עלה בדרך הים): טרנסילבניה	שנת עליה: 1948	מקומות/מחנות בדרך לארץ: זלצבורג, לודז'

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון): נא לכתוב בגוף ראשון

נולדתי ב-1920 במריאמפול, ליטא. היינו 4 אחים ולאבי היתה חנות בדים. למדתי בגימנסיה עברית בעיר והתחלתי ללמוד הנדסת בנין באוניברסיטה בקובנה.

נא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביוזנראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אוווקאציה למרכז ברית המועצות):

כשנכנסו הגרמנים לקובנה ביוני 1941 הייתי בחופשה מהלימודים. הגרמנים הוציאו הוראה שמי שגר מחוץ לקובנה רשאי לצאת למקום מגורי הוריו, אז ביולי הלכתי ברגל לסימנאס, מקום מגורי הוריי. כבר באוגוסט 1941 התחילו הגרמנים באקציות. אמי רוחמה, אני ושניים מאחיי עברנו בשלום את האקציה הראשונה שהתרחשה ב-22 באוגוסט, אבל את אבי מאיר ואת האח השני, בנימין, לקחו לעיר המחוז אליטוס ושם רצחו אותם. את האקציה השנייה, שהיתה ב-1 בספטמבר, שרדנו וב-10 בספטמבר נתנו פקודה לכולם להתאסף בצריפים במעין גטו. ב-12 בספטמבר 1941 רצחו את כולם, כולל את אמי רוחמה ואת אחי הקטן יהודה בן ה-11. אני ברחתי לכפרים יחד עם אחי יוסף בן ה-15. הסתובבנו 3 שנים בין בתי האיכרים. היו איכרים שהלשינו עלינו אבל כל יום זזנו מבית לבית ולא נתפסנו. במהלך 3 השנים עזרתי ל-12 יהודים, שברחו מגטו קובנה, לשרוד. מצאתי בשבילים מקומות מסתור. מתוך 12 יהודים שלהם סייעתי, אחד תפסו והשאר ניצלו. יום יום נדדתי ומצאתי איכרים שנתנו לאחי או לאחד מהיהודים להסתתר אצלם יום עד שבוע או שבועיים. היו איכרים שנתנו מסתור אבל לא אוכל, אז השגתי לכולם אוכל ממקומות אחרים. ניהלתי רישום מדויק של כל האיכרים בסביבה וכמה אוכל כל אחד נתן לי. 5 איכרים שהצילו אותנו הוכרזו על-ידי "ד ושם" כ"חסידי אומות העולם". כל 3 השנים הללו ניהלתי יומן בעברית. היומן המקורי שוחזר ב"יד ושם" ונמצא גם במוזיאון השואה בווינינגטון. היומן תורגם ל-5 שפות: אנגלית, צרפתית, גרמנית, ספרדית ופורטוגזית. ב-29 ביולי 1944 שוחררנו על ידי חיילים סובייטיים.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

לאחר המלחמה נשארתי בליטא כשנה והצטרפתי לשירותי הביטחון הסובייטיים, ה-NKVD, כדי לנקום במשתפי הפעולה הליטאים. היו לי רשימות של האיכרים בסביבה שרצחו יהודים ובמהלך השנה נקמתי בהם: תפסנו אותם והם נשלחו לסיביר. הצטברו עליי הרבה תלונות מצד הליטאים, והרוסים לא אהבו את זה, אז הוחלט לעצור אותי. רופא יהודי, שהיה רב סרן ב-NKVD ונדע לו על הכוונה לעצור אותי, העביר את הידיעה על כך אליי. לאחת האיכרות, שסייעה לי בתקופת המסתור, היו 2 בנים שעזרתי להם אחרי המלחמה: בשם ה-NKVD חתמתי שהם "אזרחים שקטים" למרות שהיו אנטי סובייטיים, דבר שסייע להם לקבל עבודה במשרד לפטריאציה של פולנים מליטא לפולין. כשהגיעה אליי הידיעה על הכוונה לעצרני, פניתי אליהם וביקשתי את עזרתם. הם העלו אותי ואת אחי למשלוח מליטא לפולין ושם הגעתי אל הגיס שלהם שהיה רופא בראדומסק. משם עברתי לקהילה היהודית בלודז'.

ארגון "הבריחה", שהשתייך ל"מוסד", העביר רבע מליון פליטים יהודים את גבולות ארצות אירופה לכיוון גרמניה, איטליה וצרפת, ומשם באוניות לארץ ישראל בעלייה בלתי לגאלית. הצטרפתי ל"בריחה" ושירתתי כמפקד ה"בריחה" בזלצבורג במשך שנתיים. זלצבורג היתה נקודת מעבר חשובה לכ-120,000 פליטים. חלק הופנו לגרמניה וחלק לאיטליה. בין הפליטים שעברו היתה גם אשתי פרידה לבית שמולוביץ'. הכרנו והתחתנו בזלצבורג. לאחר החלטת האו"ם על חלוקת ארץ ישראל ב-1947 הגיע לזלצבורג מאיר ספיר, מפקד "הבריחה" באירופה. פניתי אליו בבקשה לעלות לארץ מאחר ואני כבר שנתיים בארגון. הוא אמר שאין בעיה ושלחו אותי ארצה בעלייה ד'. עליתי באוניה טרנסילבניה עם דרכון מזויף על שם מנשה קליין, ואיתי עלו אשתי ואמא שלה גם כן עם דרכונים מזויפים.

נא ספרי/י על חיך בארץ

(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):

הגענו לחיפה ב-24 בפברואר 1948. אשתי ואני קיבלנו עבודה בנמל, אני כפקיד מטענים ואשתי כפקידת מניפסטים. אחרי שנתיים נזכר בי מי שהיה מפקד "הבריחה" באוסטריה, אשר בן-נתן. באותו זמן הוא היה ראש המודיעין הישראלי באירופה. הוא הציע לי לצאת לרומא לעבוד במוסד. עבדתי 4 שנים באיטליה, בהמלכן שירתתי כראש המוסד באיטליה במשך שנתיים. תוך כדי עבודתי למדתי באוניברסיטה וקיבלתי תואר של דוקטור למדעי המדינה. כשחזרתי ארצה ב-1954 המוסד העביר אותי למשרד החוץ שם עבדתי עד שנת 1985. בתקופה זו כיהנתי 5 שנים כשגריר ישראל ברומניה. נולדו לנו שלושה ילדים: הבת נולדה בישראל, בן אחד נולד ברומא ובן נוסף נולד בלימה.

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

ב-1988 רצתי בראש רשימת הגימלאים לכנסת. הוצאתי כמה ספרים ביניהם: "חשבון נפש – בדרך למדינה פלשתינאית", הוצאת צ'ריקובר, 1999. ובתרגום לאנגלית: "Israel at a Crossroads", הוצאת גפן, 2001.

ראיון: ישי יהודה
ירושלים. אוקטובר 2009

עריכה: קרן אלמוג